

P

Mappnr.	4
Ekspl.	30 A
Årg.	1942
O.V.	
Jfr.	

16 AUG 1942

523

F R I F A G B E V E G E L S E

NR. 30.

2. årgang

15. august 1942.

KAMERAT!

Selv om stillingen for arbeidsfelket her i landet idag er kritisk på mange måter, så hersker det en enighet og solidaritet, som gir de rikeste løfter for framtida. Matvanskene og den tiltagende underernæring kunne være grunn nok til motløshet. De lange køer av slitne husmødre foran fiskeforretninger, grønnsakboder og torgutsalg nå midt i høsttida, gir en fortspeling om den nød som vil melde seg når vinteren kommer. Men trass i disse uhyggelige utsikter er det en overveiende optimisme som preger de fagorganiserte arbeidere nå foran høsten og vinteren.

Årsaken til denne opptimisme er i hovedsaken den klarhet arbeiderne har nådd fram til når det gjelder midlene og målet for den kamp vi fører. Hvor ganske anderledes mistrøstig var ikke situasjonen for et år siden? Fagorganisasjonen var ennå ikke åpent i nasismens hender, men tyskerne hadde forstått å svinobinne å lamslå den slik at den var mer enn en klamp om foten. Den faglige ledelse var dag og natt under press av tyskerne. Flere ganger var også de øverste ledere av landsorganisasjonen på tysk ordre skiftet ut. Usikkerheten i ledelsen mattede nødvendigvis også sjøspeile seg på arbeidsplassen, hos medlemmene selv. Selv om unntaksestilstanden og dødsdommen spreide uhygge og gru innenfor arbeidernes rekke, så kom dog tyskernes og quislingenes fullständige erobring av fagorganisasjonens apparat som en befrielse - tross alt! Endelig var det skapt klare linjer. Nå skulle kampanjen taes opp for alvor og i sluttet front. Og utviklingen siden har i fuldt monn vist at de som hele tida har bekjempet alle taktiske manøvrer og alle forsøk på å oppnå noe gjennom forhandlinger med tyskerne, har fått rett. Aldri har arbeidsfelket i Norge vært mer enig og sammensveiset i én front enn idag.

Hvis nasistene for alvor - hva mye tyder på - forsøker å tvinge arbeids-sambandet igjennom i september eller senere, så vil de oppleve at de har laget et nytt apparat uten medlemmer. På samme måten som lærerne nektet å gå på ekkord med sin samvittighet og melde seg inn i Orvar Sæthers lærersamband, vil arbeiterklassen tilbakevise ethvert forsøk på tvangsorganisering. Kontingentnektning vil zyeblikkelig bli iverksatt. Og hvor eneste hederlig fagorganisert i vårt land vil sende inn sin skriftlige protest mot å bli innlemmet som medlem av arbeidssambandet. På samme måten som den nævnevende nasistiske fagorganisasjonen er blitt fullständig isolert, vil også arbeidssambandet bli en død organisasjon.

Det er enigheten om denne framgangslinje og vissheten om at den blir fulgt av alle, som gjør at de fagorganiserte arbeidere med fortrøstning og optimisme ser framtida i møte.

- V -

HOVEDSTYREMEDLEM

i Norsk Jern og Metallarbeiderförbund, Kåre Hansen, ble arrestert av Gestapo for noen tid siden.

- V -

EN DEMONSTRASJON AV FOLKEVILJEN.

Kongens fødselsdag den 3. august ble en ny manifestasjon av det norske folks hengivenhet overfor sitt statsoverhode og landets lovlige regjering. Til ære for kongen bar de fleste gode nordmenn denne dag en blomst i knapphullet som et synlig tegn på troskap og fedrelandsfølelse.

I Oslo kunne selvsagt ikke quislingene og hirden rolig se på denne tause, og verdige demonstrasjon. Fra tidlig om morgenen, da folk dro innover til byen, til sine forskjellige arbeidssteder, var hirden på ferde. Med vold og makt ble blomstene fjernet. De var jo samtidig et synlig tegn på forakten og hatet til forrederne. Mange ble arrestert, både kvinner og menn, og slept til politistasjonene. De fleste slapp dog med mulkt ellers ville vel de på forhånd overfylte fengsler blitt fullständig sprengt. Blomsterhandlerne på byens torger ble jaget hjem. Slagsmål mellom hird og håndfaste Oslo-gutter, som ikke rolig ville se på de mange overfallene, gikk for seg mange

steler. Det rående politi var også på ferde. Med øgje tjenesteiv skal bli glemt dem, ilte de hirden og forrederne til hjelp mot sin landsmenn. Det er dog med tilfretshet vi bemerket at svært mange av vanlige ordens- og trafikkpoliti forholit seg helt passive og i enke felle endog nektet å arrestere folk på hirdens anmodning. Blomsteraksjonen 3. august ble således mer enn en hyldest til kongen. ble samtidig en manifestasjon av folkets vilje til å yte enhver innsat for å gjenvinne landets frihet.

- V -

"NASI I NORGE".

Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norsk Sjømannsforbund, som i likhet med den norske regjering har måttet sjenoppte sin virksomhet i England, har utgitt en bok med tittelen "Nasi i Norge", skrevet av Håkon Lie. I forordet heter det bl.a.: "Denne vesle boka er skrevet for å gi norske sjøfolk en oversikt over den innsatsen som er gjort for frigjøringen av folket vårt etter at Hitler okkuperte det. Samtidig har oppgaven vært å gi et billede av den norske fagorganisasjon i denne tida." Boka gir da også en inektig skildring av den motstandsfrånten som er skapt av hele det norske folket mot tyskernes og quislingenes terror og undertrykkelse. Vi gjengir sluttavsnittet i boka: "Også Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har fra høsten 1941 kunnet ta opp sin virksomhet utenfor Norge. Både Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, og nestformann, Lars Evensen, slapp ved et under ut av landet under unntagelsestilstanden i september. Konrad Nordahl har nå tatt over ledelsen av Landsorganisasjonens Londonkontor, hvor hoveduppgaven er å holde oppé kontuiniteten i fabbovezelvens virksomhet. Kontorets virksomhet omfatter også et opplysningsarbeid blandt nordmenn og allierte om de norske arbeideres innsats i kampen mot nasistene. Der hjemme gikk den norske arbeiderbevegelse under med flagget i topp. Her ute bærer norske sjøgutter flagget videre, til det igjen skal plantes i norsk jord. Om fremtiden vet vi litet. Så meget vet vi dog at presset på dem der hjemme vil øke og øke. Kanskje vil også sulten bli deres gjest om hjelpen ikke kommer og kommer snart. Vi her ute skal møte ny mottgang og nye nederlag. Ett vet vi alle, både de her hjemme og vi her ute: Utgangen av denne kampen kan og skal bare bli seiren. Innsatsen vil bli stor og lidelsene manre. Vi vil bære dem sammen og med godt mot fordi vi er rundet av et folk og et land, som er alle ofre verdt.

Men det er ikke bare krigen vi vil vinne, også freden skal bli skapt i den norske folkets bilde. Der hjemme spør en ikke idag om fattig eller rik, parti eller tro. Der finnes bare en prøvesten: Er du nordmann eller ikke? I det samfunnetsom skal bygges opp på de ruinene som tyskerne laget etter seg, vil vi heller ikke anerkjenne sosiale skiller eller utbytning. De ofrene som ytes hjemme og ute skal ikke lønnes med arbeidsløshet, sosial nød og utrygghet i framtidas Norge. Vi vil ikke der tåle at titusener skal ligge under arbeidsløshetens forbannelse, at skogarbeidere, landarbeidere, fiskere og småkårsfolk i by og bygd skal leve på et inntektsnivå som ikke kan tilfredsstille kravet til en menneskeverdig tilværelse. Det grunnlaget som var lagt til et sosialt demokrati og en samfunnsmessig solidaritet, skal bygges videre ut med det mål for øyet at det skal skapes gode og trygge kår for alle nordmenn. De guttene som gikk ned, de som falt på snedekte marker, og de som de tyske bøndene tok livet av, skal ikke forgjeves ha gitt livet hen. De som idag pines og plagues i de tyske fengslene og konsentrasjonsleirene, skal en dag få leve i et fritt og lykkelig Norge. Vi hadde nådd langt. Vi skal nå lengre.

- V -

VI ADVARER PÅ NYTT

enhver fagorganisert eller tillitsmann mot å vise unnfallenhet eller gå på akkord med nasister eller overløpere. Privat omgang eller annen samkvem med arbeiderklassens og folkets fiender, blir øyeblikkelig oppfattet som forrederi, og velkommendes navn bli publisert til skrek og alvarsel. Innen er i denne tid blitt tillagt - en si fritt i oppdrag - å spille under dekk med flikeforbryterne for lervet å skaffe opplysninger til bruk i vår illegale kamp. Veien den norske arbeiderklasse og hele folket må gå, ligger lysende klar. og vi trenger ikke nytte tvskernes eller forredernes

metoder for å kjampe vår sak fram til seir.
For noen uker siden advarte vi mot en tilligere aktiv deltaker i arbeiderbevegelsen. Vi hadde intet annet å by på enn at han vinket sammen med renegatene i fagorganisasjonen. Men for den kjempende arbeilerklassen er dette nok. Selv om vedkommendes forseelse "bare" består i dette samkvemmet med forrederne, så vet vi at veien til Damaskus ikke er lang. Den som ikke er med oss, er imot oss.

- V -

DEMONSTRASJONER I KØLN.

Etter de veltige britiske bombeangrep på Køln, hersker det fremdeles øt rene kaos. Det er også kommet til store misnøyedemonstrasjoner, og hemmelige flygeblade har sirkulert i stort omfang. En melding skildrer demonstrasjonen der mengden ropte: Dette kan vi takke føreren for.

- V -

DET INTERNASJONALE ARBEIDSBYRÅ

hadde i slutten av fjoråret en internasjonal konferanse i New York. På konferansen møtte om lag 200 representanter fra alle land, både frie og undertrykte. Fra Norden var det bare Norge som var representert. Konferansens oppgave var å ta stilling til sosiale og økonomiske spørsmål for etterkrigstiden. Under henvisning til krisen etter forrige verdenskrig, ble konferansens forhandlinger og veltak lagt til rette med sikte på å unngå de vanskeligheter og urettferligheter som da oppsto. Konferansen søkte å finne fram til veltak og retningslinjer som på best mulig måte sikret mot arbeidsløshet og sosial nød etter krigen. Den ånd som behersket konferansen fra først til sist karakteriserer stemningen hos de land og de folk som er alliert i kampen mot nasjonerelømmet.

- V -

I ETT AV DE VEDTAK

arbeidskonferansen gjorde heter det at frelen må si muligheter for "alle til å leve under økonomisk og sosial trygghet" - "Ø tilrettelegge fullstendige muligheter for samarbeid på de økonomiske områder mellom alle nasjoner med sikte på trygge og forbedre arbeidsvilkårene for å oppnå økonomisk framskritt og sosial trygghet," - "Som kan sikret alle mennesker i alle land kan leve befriet for frykt og armod." Med hensyn til fagorganisasjonen peker konferansen på følgende: "Da fagorganisasjonen i de europeiske land er undertrykt, og da alle grupper av fagorganisasjonen i England har vært helt oppatt av sine oppgaver på grunn av krigen, har den internasjonale fagbevegelse ikke hatt muligheter for internasjonale konferanser for å drøfte gjenoppbygningsarbeidet etter krigen. Mange tegn tyder imidlertid på at fagorganisasjonen i de undertrykteland ikke har forsøkt å drøfte økonomiske og sosiale problemer som vil melde seg etter krigen og å overveie hvilke retningslinjer som skal trekkes opp for løsningen av den. Meget berør imidlertid på den ånd som er til stede når en drøfter de foreliggende oppgaver. Disse er uten tvil mer krevende både i omfang og innhold enn tidligere, idet det gjelder en planmessig forbedring av menneskenes livsvilkår på alle områder".

- V -

OM OPPBYGNINGSARBEIDET

etter krigen uttaler konferansen: "Det blir ved fredsoppkjøret en selvfølgelig oppgave å reguleringen blir av indre samstemmighet. Et felles program må, når krigen er over, trekkes opp ved en internasjonal freds- og gjenoppbygningskonferanse, som siden umiddelbart må sørge for at de fattede beslutninger blir satt ut i livet. Når det ved fredskonferansen etter forrige verdenskrig ble tatt opp spørsmål om arbeidslivet og dets organisasjon, kom dette helt uforberedt, og det viste seg vanskelig å finne fram til en sakkyndig representasjon.

Særlig da det ikke var spørsmål om å ta med representanter for arbeiderne. Heldrivs i situasjonen nå en helt annen. Internasjonale arbeilerorganisasjonen, i hvilken arbeiderne har konstant representasjon, har også vil tre fram som et offisielt organ for de oppgaver som melder seg. Det enkleste og mest rettferdige blir at gjenoppbygningskonferansen henlegger de sosiale spørsmålene til arbeiderorganisasjonen og anvender den som en del av sitt apparat. Gjennom dette skulle man kunne skape et smidig apparat og en

flyttes til arbeidsplassen, særlig i sin egen servis for arbeilernes og arbeidsgivernes motinngflytelse i sine eige interesser. En slik medinnflytelse vil sikkert bli krevd av arbeilernes organisasjon. Dette har allerede skjedd, ifølge formannen i American Federation of Labour, Green, høstende i august 1941 i et møte fremsatte krav fra federasjonen om en arbeilerrepresentasjon ved fredskonferansen. Med tanke på samarbeid mellom statene og arbeidere og arbeidsgivere kan en ikke unngå å gi arbeidsmarkedsinteressens organisasjoner sine representanter."

- V -

I FORBINNELSE MED

Jenoppebygningens problemene peker konferansen på ledmanlat som Arbeidsbyrået bør få etter kriken og si det. Om Det Internasjonale Arbeidsbyrået får anledning til å spille den rolle som deles sammensetning og deles ressurser av sakkunskaper og erfaring berettikker len til, må len få manlat til å ta sev av følgende saker:

Avskaffelse av arbeidsløsheten.

Organisering av arbeidsformillingen, yrkesopplæring og omskolerings av arbeidskraft.

Fordeling av sosialforsikringen i alminnelighet og særlig i arbeiderkategorier. Gjennomføring av en lønnspolitikk som sikrer arbeiderne en rettferdig anslag i framskrittets frukter.

En tilstrekkelig minstelønn til de som er for svake til å kunne skaffe seg i Forbehandling av næringsforholdene og gjennomføring av tilfretsstillende beliggenheter samt bedre muligheter for utlannelse og rekreasjon.

Større likhet i spørsmålet om valg av fag og yrke.

Forbedring av arbeidsvilkårene.

Felles internasjonal arbeid for utvikling av verdens råstoffe.

Organisasjon av emigrasjon av arbeidere og kolonister under tilfretsstillende garanti for alle parter.

Arbeilernes og arbeidsgivernes medvirkning ved beslutninger om veltek av økonomiske og sosiale tiltak.

- V -

OM DISSE RETNINGSLINJER

sier konferansen: "Vi vil ikke gjøre fjellen le at disse retningslinjer er fullstendige, heller ikke at de følger punkter skal behandles og løses i den rekkefølge de er satt opp. Det er bare meningen å peke på de alminnelige prinsipper for den sosialpolitikk som bør føres etter kriken." I konklusjonen på len rapport som konferansen har sendt ut heter det:

"Kriken har melført forstyrrelser og farer som intensitet man ikke ser i historien. Men den har også ført den alminnelige mann i alle land nærmere hinanden. De har blitt klar over sin fådles frihet og selvstendighet og den felles sammenheng mellom "de fire store frihetene". De vet at så lenge nasjonene må ruste seg mot anfallstrusselen, må jordens ubegrensele rikdommer, vitenskap og teknikkens uane muligheter løbes bort fra sitt virkelige mål. De innser at når frykten i krig er fjernet fra menneskenes liv, kan verdens rikdommer ingen brukes til å tjene menneskenes liv. De er medvittende om de vanskeligheter som må overvinnes, men de er like medvittende om at trusselen er fryktelig, så er også mulighetene store. De har bestemt seg for at når angrep og undertrykkelse er fjernet fra jorden, så må menneskene bygge bedre enn de har gjort før. De sosiale mål er allerede formulert i utallige autoritative uttalelser. En overveiende opinion krever at de må gjennomføres. Hvis denne enighet om målene bevareres, kan den inspireres av like stor hengivenhet og like stort alvor som kriken har skapt, så kunne de bestrebelses man gjør for å skape en rettferdig verden fullføres i trygg forvissning om at oppgaven vil bli løst. Den Internasjonale Arbeiderorganisasjonen er en institusjon for arbeidere og arbeidsgivere i verdens frie land. Et instrument for sosiale fremskritt i fredelige former, og len er særskilt vel egnet til å lede og innlede de tiltak som strenges. Om arbeiderorganisasjonen velstår seg sitt ansvar, om len arbeid er med innsikt og energi, så vil lens arbeid lykkes til slutt."

MEXIKO

Mexiko har som kjent erklært aksemaktene krig. Det mexikanske folk kjenner seg solidarisk med de land som har tatt kruspen opp mot fasisten og nasisten. Mexiko har i de siste årene gjort store framsteg på det sosiale og det økonomiske området. Folket vet derfor hva det har miste om voldsliktaturets tilhengere skulle få fotfeste i flere land. Da vil Amerika også bli truet. I 1910 brot det i Mexiko ut en revolusjonær bevegelse som nå har befestet sin stilling. Denne revolusjonen er typisk mexikansk og har ingen forbinnelse med den russiske. Imellom overklassen finnes det endel defaitiser. Men den alt overveienle del av folket står bak sin regjering. I særlig grad gjelder det arbeiderklassen. Landsorganisasjonens sekretær, Toleano, som deltok på faginternasjonalens representantskapsmøte i Oslo og talte på Youngstorvet i mai 1938, har rettet en appell til de fagorganiserte om å innta en kraftig og positiv holdning. Times korrespondent yter det mexikanske folk og særlig arbeiderklassen, anerkjennelse for det store samlende og byggende arbeid som er utført i de senere år og for den resolutte måten en nå har møtt det nasistiske tyraniet på.

- V -

PÅ BRITISK FAGFORENINGSHOLD

Der en meget stor interesse merket seg en uttalelse fra arbeidsoverhodet om den økonomiske utvikling etter krigen. En legger også stor betydning i disse uttalelsene, idet en mener at det er av avgjørende betydning for prinsippene før den økonomiske planlegging og industrielle reorganisasjon, som må komme. Den første artikkelen som vakte oppmerksomhet, var skrevet av sjefen for Courtaulds Ltd., - en av de største tekstilkonsernene i verden. Denne artikkelen har vakt internasjonal oppmerksomhet på grunn av at artikkelen slår fast at statskontrollen over industrien må bli obligatorisk og at arbeiderne kommer til å få en storandel i industriens ledelse og avkastning. Londons handelskammer har kommet med en oppsiktvekkende uttalelse om prinsippene for etterkrigsøkonomien, hvor det bl.a. heter at noe har vært galt med vårt økonomiske system. Det er påtakelig absurd at nasjonene skal være så bunnel av eksport at de gir avkall på mer av sine rikdommer enn de kan få tilbake gjennom import. Det er like absurd heter det videre at mennesker som lider av mangl på livsfornødenheter, ikke skal få midler, slik at de kan skaffe seg det de trenger, når det finnes overflod av varer og livsfornødenheter i verden.

Handelskammeret er en sammenslutning av 9.000 firmaer og har 50.000 medlemmer.

- V -

PRES - LØNNSSTIGNING I SVERIGE

Utenhoid til statistikk utgitt av den svenske IO., har reallønnen for de svenske arbeidere gått ned fra 98,7 til 86,7% i tida fra september 1939 til mars 1942. Reallønnens senkning er altså nøyaktig 12%.

Ved tariffoppgjør har det vært indeksreguleringen, som har vært last til grunnen for den lønnsøkningen som har funnet sted. Indekstallet er ifølge samme statistikk steget fra 171 til 236 i samme tilsom som er beregnet for real-lønnens senkning. Når det gjelder indekstaklet, så pekes det på at dette er blitt noe høyere enn det opprinnelig skal være sett i relasjon til den faktiske prisstigningen, idet skattestigningen er tatt med i indekstaklet. LO, hevder her at dette ikke har forårsaket større innflytelse på indeksen. En regner med at dette kan ha forhøyet indeksen med fra 3 - 4 poeng. Lønnsøkningen i Sverige viser en stigning fra 3 til 22,2% i tida fra januar 1940 til juli 1942.

På flere områder har lønnsøkningsen vært gjennomført utover den kompensasjon for dyrtiden som avtalen mellom hovedorganisasjonene innebefatter. Den mer og mer felbare mangelen på arbeidskraft foranlediger på forskjellige områder i næringslivet en sterk tendens til lønnsstigning. Dette forårsaker igjen en tendens til prisstigning, idet vareknappheten sammen med bedre inntekster gjør at ettersporselen øker etter visse varer som enten ikke er kontrollert, eller som er delvis kontrollert av priskontrollen. LO, hevder at vanskelighetene her oppstår på grunn av bristen på kontroll over tilgangen og omkostningsfaktorene.

- V -

VI. I. I. E. NÅDEINNGÅ

De mange som er fått siden 9. april 1940 har på mange måter vært en vond til for oss nordmenn. Men det har også vært en verdigfull læretid for det unøe folket vårt. Fram for alt har vi i denne tida lært å sette pris på landet og de forholdene vi levde under, så lenge vi selv fikk styre. Enten en lever hjemme i Norge eller blandt landsmenn utenfor grensene, vil en føle seg høre det samme. Ute i det fremmede sier nordmannen gjerne: "Tenk når den dogen kommer da vi igjen skal se de norske fjellene over havbrynet! Ingen steder er det så godt å leve som der. Vi var nå allikevel kommet langt der hjemme." Treffer det seg slik at du en dag står i en matkø sammen med husmødrene i en norsk by, da vil du om og om igjen få høre uttrykk som dette: "Å, vi som hadde det så godt! Og så skulle dette henne!" - Ordvalget er noe for skjellig, men begge uttrykkene dekker den samme forståelse for hva Norge var blitt for oss alle. Det var blitt et folkehjem som gav muligheter for trygge kår for demange. Nå ser vi alle også hvor rike de var de årene som gikk forut for den tyske okkupasjonen. Nå er de kommet såpass på avstand at vi har bedre for å se dem i sammenheng. Det vollsomme brullet i utviklingen gjør også at vi kan betrakte dem mot en bakgrunn som gjør det lettere å få fram det vesentlige og verifulle. Den løde hånd som er låst over alt virkelig produktivt arbeid, gjør at vi får full forståelse for det veldige økonomiske nybrottsarbeid som fant sted de siste 10 - 20 årene.

Jordbruksdelen vårt - som ikke nettopp er lett å drive i et bakket og steinet land - hadde vi lagt om og modernisert, slik at det faktisk stod på høyde med hvilke som helst annet, også det danske. Når det gjaldt poldsyrvl, var vi de førende i verden. I fiskeriene hadde vi kanskje ikke fulgt med i den tekniske utvikling i den samme grad. Dette gjaldt imidlertid bare for havfiskets vedkommende. Når vi ser på kystfisket vårt, var det utvilsomt fulgt på høyde med tidens krav. Vi var ennå uten sammenligning den førende fiskesatsjonen i Europa, og dekket alene mer enn 30% av fiskeriene i vår verldensdel. Det saa også gjaldt for hvalfangsten, hvor 40% av hele verlensproduksjonen av hvalolje falt på norske selskaper. Den norske handelen eventyr for seg. Der hadde et folk på omkring 3 millioner reist verlens 4. største flate. Og ikke bare var denne flaten større enn den tyske, franske, italienske, osv., den var også den mest moderne. Takket være billig elektrisk kraft, hadde vi også bygget ut en mærlne industri, som i kraft av sin høye kvalitet kunne konkurrere på verlensmarkedet.

Slik lyder innledningen i boka "Nasi i Norge", som vi har omtalt annet steds idag. Hvert øy som her er gjengitt kan underskrives av alle nordmenn. Slik var landet vårt før det ble hærtatt, og ikke bare som det var, men mye bedre skal vi bygge det igjen. Her ligger store oppgaver og venter. Men disse oppgavene kan først løses når vi igjen har skapt en hannekraftig

F R I F A B E V E G E L S E.